

BELGISCHE SENAAT**ZITTING 1962-1963.**

15 MEI 1963.

Ontwerp van wet tot wijziging van het Strafwetboek en de wet van 27 juni 1937 houdende herziening van de wet van 16 november 1919 betreffende de regeling der luchtvaart.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE JUSTITIE (1) UITGEBRACHT DOOR DE H. DE BAECK.

DAMES EN HEREN,

De redenen waarom het ontwerp is ingediend, de verantwoording en de betekenis ervan, de argumenten voor en tegen de aanneming, zijn omstandig uiteengezet in de memorie van toelichting zowel als in het verslag dat de heer Robijns namens de Kamercommissie voor de Justitie heeft uitgebracht en bij de bespreking in openbare vergadering van de Kamer, die het ontwerp tenslotte op 9 april 1963 heeft goedgekeurd met 115 tegen 28 stemmen bij 12 onthoudingen.

Uw Commissie heeft dan ook geen lange algemene bespreking gehouden, omdat men hierbij onvermijdelijk in nutteloze herhalingen zou zijn vervallen.

Toch is erop gewezen dat, zo het ontwerp verantwoord is omdat sommige veranderde bepalingen van ons Strafwetboek aan de huidige eisen moeten worden aangepast, de indiening ervan in de maand augustus 1962 ook beantwoordt aan het politieke streven om de beloften te houden die in de regeringsverklaring vervat zijn.

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De heren Rolin, voorzitter; Camby, Chot, Dua, Dulac, Hambye, Housiaux, Lagae, Lilar, Moureaux, Nihoul, Oblin, Orban, Renquin, Van Bogaert, Van Cauwelaert, Vandekerckhove, Van Hoeylandt, Van Laeys en De Baeck, verslaggever.

R. A 6486.

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

182 (Zitting 1962-1963) : Ontwerp overgezonden door de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

SÉNAT DE BELGIQUE**SESSION DE 1962-1963.**

15 MAI 1963.

Projet de loi modifiant le Code pénal et la loi du 27 juin 1937 portant révision de la loi du 16 novembre 1919 relative à la réglementation de la navigation aérienne.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DE LA JUSTICE (1) PAR M. DE BAECK.

MESDAMES, MESSIEURS,

Les raisons qui ont inspiré le dépôt du projet, sa justification et sa portée, les arguments qui peuvent militer pour ou contre son adoption ont été largement développés tant dans l'exposé des motifs et dans le rapport rédigé par Monsieur Robijns, au nom de la Commission de la Justice, qu'au cours des discussions en séance publique de la Chambre, qui l'adopta finalement en sa séance du 9 avril 1963 par 145 voix contre 28 et 12 abstentions.

C'est pourquoi votre Commission ne s'est pas livrée à une longue discussion générale qui aurait inévitablement consisté en inutiles répétitions.

Il a cependant été rappelé que si le projet se justifie par la nécessité d'adapter aux exigences actuelles certaines dispositions vieillies de notre Code pénal, son dépôt au mois d'août 1962 répond aussi au souci politique de réaliser des promesses contenues dans la déclaration gouvernementale.

(1) Les membres suivants ont participé aux délibérations de la Commission :

MM. Rolin, président; Camby, Chot, Dua, Dulac, Hambye, Housiaux, Lagae, Lilar, Moureaux, Nihoul, Oblin, Orban, Renquin, Van Bogaert, Van Cauwelaert, Vandekerckhove, Van Hoeylandt, Van Laeys et De Baeck, rapporteur.

R. A 6486.

Voir :

Document du Sénat :

182 (Session de 1962-1963) : Projet transmis par la Chambre des Représentants.

Aangezien de voorgestelde wijzigingen vier verschillende punten betreffen :

de bedreigingen,
de belemmeringen van het verkeer,
de brandstichtingen,
en de vernielingen,

heeft uw Commissie ze een voor een behandeld zonder evenwel opnieuw in bijzonderheden de zeer volledige bespreking over te doen, die in de Commissie zowel als in de openbare vergadering van de Kamer heeft plaats gehad.

HOOFDSTUK I.

De bedreigingen met een aanslag op personen of eigendommen.

Artikel 1 van het ontwerp voegt in het Strafwetboek een artikel 330bis in, dat, naast de bestraffing zoals thans het geval is, van een schriftelijke bedreiging met een aanslag waarop opsluiting staat, ook straf stelt op de bedreiging met een aanslag waarop gevangenisstraf van ten minste drie maanden staat.

Een lid stelde bij amendement voor in het ontwerp opnieuw de tekst op te nemen van artikel 330ter van het ontwerp dat de regering heeft laten varen.

Dat artikel bestrafte naast de schriftelijke bedreigingen ook de mondelinge bedreigingen.

De Commissie legde zich evenwel neer bij de argumenten van de Minister, die eens te meer wees op het gevaar van een dergelijke uitbreiding, omdat mondelinge bedreigingen zeer dikwijls lichtzinnig worden geuit, en verwierp het amendement met 11 tegen 5 stemmen bij 1 onthouding.

Het eerste artikel wordt aangenomen met 13 tegen 2 stemmen bij 2 onthoudingen.

HOOFDSTUK II.

De belemmeringen van het verkeer.

Artikel 2 van het ontwerp brengt een wijziging in artikel 406 waarvan de toepasselijkheid verruimd wordt tot de moderne vervoermiddelen.

Het woord « kwaadwillig » dat in de tekst is opgenomen, heeft in de Kamer aanleiding gegeven tot een uitvoerige bespreking, zodat uw Commissie het goed geacht heeft beknopt te wijzen op de rol van het moreel element van het misdrijf in ons strafrecht.

In de eerste plaats moet een onderscheid worden gemaakt tussen een vrijwillige en een opzettelijke handeling.

Sommige handelingen zijn strafbaar zodra de dader die handelingen vrijwillig verricht heeft, (dit is het geval met de meeste overtredingen).

Aldus degene die verplicht is een voorwerp te verlichten en vergeet dit te doen, ook al heeft hij niet de bedoeling gehad zich daarvan te onthouden.

Voor de meeste wanbedrijven en misdaden is vereist dat degene die ze bedreven heeft, dit niet alleen vrijwillig heeft gedaan, maar ook de gevolgen van zijn daad heeft willen bereiken; die wordt dolus of opzet genoemd.

Bijvoorbeeld : een zieke doden om zijn lijden te verkorten.

Les modifications proposées portant sur quatre matières distinctes :

les menaces,
les entraves à la circulation,
les incendies,
et les destructions,

votre Commission les a examinées séparément et successivement, sans cependant reprendre en détail les discussions fort complètes qui avaient eu lieu tant en commission qu'en séance publique de la Chambre.

CHAPITRE I.

Les menaces d'attentat contre les personnes et contre les propriétés.

L'article premier du projet introduit dans le Code pénal un article 330bis qui érige en infraction la menace par écrit, non seulement, comme actuellement, d'un attentat punissable de la réclusion, mais aussi la menace d'un attentat punissable d'un emprisonnement de trois mois au moins.

Un commissaire proposa sous forme d'amendement, de réintroduire le texte de l'article 330ter du projet auquel le gouvernement avait renoncé.

Cet article étendait la répression prévue pour les menaces écrites aux menaces verbales.

S'inclinant devant l'argumentation du Ministre qui souligna une fois de plus le danger de cette extension, les menaces verbales se faisaient très souvent à la légère, votre Commission rejeta l'amendement par 11 voix contre 5 et 1 abstention.

L'article premier est adopté par 13 voix contre 2 et 2 abstentions.

CHAPITRE II.

Les entraves à la circulation.

L'article 2 du projet propose une modification à l'article 406 dont l'application est étendue aux moyens de communication modernes.

Le mot « méchamment », qui y est introduit, ayant donné lieu à la Chambre à de longues discussions, il a paru opportun à votre Commission de rappeler brièvement le rôle de l'élément moral de l'infraction dans notre droit pénal.

Une première distinction doit être faite entre l'acte volontaire et l'acte intentionnel.

Certains actes sont punissables dès que l'auteur a eu la volonté d'accomplir le fait (c'est le cas pour la plupart des contraventions).

Ainsi, celui qui, ayant l'obligation d'éclairer un objet, oublie de le faire, même s'il n'a pas eu l'intention de s'en abstenir.

Pour la plupart des délits et des crimes, il est exigé que l'auteur ait eu, non seulement la volonté d'accomplir le fait, mais de réaliser ses conséquences, c'est ce que l'on appelle le dol.

Exemple : tuer un malade pour abrégé ses souffrances.

Voor sommige misdrijven is bovendien een misdadige beweegreden vereist, dit is het bijzonder opzet dat normaal wordt uitgedrukt door de woorden « kwaadwillig », « bedrieglijk », « met het oogmerk om te schaden ».

Bijvoorbeeld : valsheid, verduistering.

De tekst die de Kamer in openbare vergadering heeft aangenomen, maakt een drievoudig onderscheid :

1° de belemmeringen van het verkeer door handelingen die een aanslag zijn op de verkeerswegen of het vervoermaterieel of het gebruik ervan gevaarlijk maken;

2° de belemmeringen van het verkeer door voorwerpen;

3° de belemmeringen van het verkeer dat gaande is, door enige andere handeling.

Telkens is evenwel een kwaadwillige bedoeling vereist.

Een lid merkt op dat de belemmeringen van het verkeer, naar zijn oordeel, slechts strafbaar zijn indien het een normaal verkeer betreft. Hij kan niet als zodanig beschouwen het gebruik van een trein door de Rijkswacht met het oogmerk om een spoorwegstaking te breken of het vervoer per vrachtwagen van arbeiders die door een werkgever aangeworven zijn om een einde te maken aan een staking.

Hij weigert zijn goedkeuring te hechten aan een tekst die geen rekening houdt met dit onderscheid, dat hij van wezenlijk belang acht voor de eerbiediging en de handhaving van het stakingsrecht.

Verscheidene leden van de Commissie wijzen hem erop dat het oogmerk van artikel 406 steeds geweest is en, in de gewijzigde tekst, ook blijft, de bestraffing van de belemmeringen van het verkeer, abstract en hypothetisch beschouwd, zonder de aard ervan in aanmerking te nemen.

Het probleem, dat hij heeft opgeworpen, betreft de wettigheid van sommige methodes die de orde of de patronen zouden kunnen aanwenden ten opzichte van de stakers, en valt buiten het doel dat artikel 406 nastreeft.

Dat artikel wordt aangenomen met 12 stemmen tegen 1 stem bij 3 onthoudingen.

HOOFDSTUK III.

Brandstichting.

De artikelen 3 tot 8 van het ontwerp vervangen de artikelen 510, 511, 512, 513, 518 en 520 van het Strafwetboek.

De belangrijkste wijziging is die van artikel 510.

Het ontwerp vult de opsomming van de plaatsen aan, brengt ze samen in een lid, en stelt een enkele voorwaarde : de dader moest vermoeden dat zich een of meer personen ter plaatse bevonden.

Verscheidene leden hebben zich afgevraagd of de nieuwe tekst niet beperkender is dan de oude, aangezien er geen sprake meer is van « alle zelfs onbewoonde plaatsen... » wat, volgens hen, onder meer betrekking had op hooioppers, waarin verliefden beschutting gaan zoeken tegen onbescheiden blikken, hoewel hun

Certaines infractions exigent en outre un mobile criminel, c'est le dol spécial qui s'exprime généralement par « méchamment », « frauduleusement », « à dessein de nuire ».

Exemple : faux, détournement.

Le texte, tel qu'il fut adopté en séance publique de la Chambre, prévoit une triple distinction :

1° les entraves à la circulation par des actions portant atteinte aux voies et au matériel de communication ou en rendant l'usage dangereux;

2° les entraves à la circulation par des objets;

3° les entraves, par toute autre action, à la circulation en cours.

Chaque fois cependant l'intention méchante est acquise.

Un commissaire fait observer qu'à son sentiment les entraves à la circulation ne sont répréhensibles que s'il s'agit d'une circulation normale. Il ne pourrait considérer comme telle l'utilisation par la gendarmerie d'un train, en vue de briser une grève de cheminots ou la circulation en camion d'ouvriers engagés par des patrons en vue de mettre fin à une grève quelconque.

Il se refuse à approuver un texte qui ne tienne pas compte de cette distinction qu'il estime essentielle pour le respect et le maintien du droit de grève.

Plusieurs membres de la Commission lui font observer que le but de l'article 406 a toujours été et reste, dans le texte modifié, la répression des entraves à la circulation envisagée de façon abstraite et hypothétique et sans avoir égard à la nature de celle-ci.

Le problème soulevé par son objection, qui est celui de la légitimité de certaines méthodes qui pourraient être employées par les forces de l'ordre ou par des patrons à l'égard de grévistes, est en dehors de l'objet visé par l'article 406.

Celui-ci est adopté par 12 voix contre 1 et 3 abstentions.

CHAPITRE III.

Incendies.

Les articles 3 à 8 du projet remplacent par des dispositions nouvelles les articles 510, 511, 512, 513, 518 et 520 du Code Pénal.

La modification la plus importante est celle de l'article 510.

En complétant l'énumération des lieux qui y est prévue, le projet les condense en un seul alinéa en les soumettant à une seule et unique condition : l'auteur a dû présumer qu'il s'y trouvait une ou plusieurs personnes.

Plusieurs commissaires se sont demandé si le nouveau texte n'était pas plus restrictif que l'ancien, puisqu'il n'y était plus question de « tous lieux, même inhabités... » qui, à leur sens, visait notamment les meules de foin dans lesquelles des amoureux auraient cherché refuge contre les indiscretions, mais dont la pré-

aanwezigheid verraden kan worden door tijdelijk onbeheerde fietsen.

De rechtsleer en de rechtsspraak leren evenwel dat onder « alle zelfs onbewoonde plaatsen » moeten worden verstaan alle plaatsen die niet dienen als vaste woning of vergaderplaats voor burgers, maar bestemd zijn om tijdelijk personen onder te brengen (Rép. Prat. V^o Incendie n° 45, Goedseels - Deel II n° 3037 vv.). Die plaatsen zijn dus begrepen onder de woorden gebouwen, bouwwerken, wagons, enz. Het voorbeeld van de hooiopper valt trouwens onder toepassing van het nieuwe artikel 518, voor zover, natuurlijk, de brand op zijn minst verwondingen heeft veroorzaakt.

Een lid merkt evenwel op dat de opsomming in het oude artikel 510 exemplatief was, terwijl zij in het nieuwe artikel restrictief is, met het gevolg dat de bestraffing, onder die omstandigheden, voortaan minder streng zal zijn.

Hem wordt geantwoord dat de opsomming, die in artikel 510 is vervat, zo uitgebreid en volledig is dat een verzachting theoretisch wel denkbaar is — toch twijfelen de meeste leden van de Commissie eraan —, maar dan toch beperkt zal blijven tot zeer uitzonderlijke gevallen.

De artikelen 3 tot 8 zijn aangenomen met 11 tegen 2 stemmen bij 2 onthoudingen.

HOOFDSTUK IV.

Vernielingen.

De aanpassing van de bepalingen betreffende de vernieling van gebouwen, machines en vliegtuigen geschiedt in de artikelen 9, 10 en 11 van het ontwerp.

Het wijzigt de artikelen 521 en 523 van het Strafwetboek alsmede artikel 30 van de wet van 27 juni 1937.

Het zijn alle bepalingen waarvan de noodzakelijke modernisering het duidelijkst voor de hand ligt.

Het nieuwe begrip « onbruikbaarmaking » is in het Kamerverslag volledig toegelicht, met voorbeelden tot staving.

Een lid heeft gevraagd waarom de machines, waarvan sprake is in artikel 523, bestemd moeten zijn om drijfkracht voort te brengen en of de tekst bijgevoeg niet toepasselijk is op machines die uitsluitend energie opwekken voor verlichting?

Dit is inderdaad het geval, maar feitelijk bestaan er geen machines meer, die energie voor verlichting voortbrengen, en niet tegelijk ook drijfkracht produceren.

Aan de andere kant is, op voorstel van de Raad van State, artikel 27 van de wet van 10 maart 1925 gehandhaafd dat de vernieling bestraft van machines die dienen om elektrische energie voort te brengen en te verdelen.

Sommige leden hebben gewezen op de ongerijmdheid gradatie van de straffen. Is die opmerking gegrond, dan geldt zij voor de oude zowel als voor de nieuwe tekst.

De artikelen betreffende vernieling zijn aangenomen met 13 tegen 2 stemmen.

Het ontwerp is, in zijn geheel, aangenomen met 12 tegen 2 stemmen bij 1 onthouding.

Dit verslag is met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,
C. DE BAECK.

De Voorzitter,
H. ROLIN.

sence aurait pu être révélée par des bicyclettes provisoirement abandonnées.

L'examen de la doctrine et de la jurisprudence révèle cependant qu'il faut entendre « par tous lieux, même inhabités », tous lieux ne servant ni à une habitation permanente, ni à des réunions de citoyens, mais destinés à contenir momentanément des personnes. (Rép. Prat. V^o Incendie n° 45 - Goedseels, Tome II, n° 3037 et suivants). Dès lors, ces lieux sont compris dans les termes édifices, constructions, wagons, etc. L'exemple de la meule de foin, par ailleurs, tombe sous l'application de l'article 518 *nouveau*, pour autant, bien entendu, que l'incendie ait causé au moins des blessures.

Un commissaire fait observer cependant que l'énumération était exemplative dans l'ancien article 510 et que, dans le nouvel article, elle est devenue restrictive et que, dans ces conditions, la répression sera à l'avenir moins sévère.

Il lui est répliqué que l'énumération de l'article 510 est tellement étendue et complète que, si une atténuation peut théoriquement se concevoir — ce dont la plupart des membres de votre commission doute — sera limitée à des cas tout à fait exceptionnels.

Les articles 3 à 8 ont été adoptés par 11 voix contre 2 et 3 abstentions.

CHAPITRE IV.

Destructions.

L'adaptation des dispositions relatives à la destruction d'édifices, de machines et d'aéronefs est prévue aux articles 9, 10 et 11 du projet.

Elle modifie les articles 521 et 523 du Code pénal ainsi que l'article 30 de la loi du 27 juin 1937.

Ce sont là les dispositions dont la modernisation s'imposait avec le plus d'évidence.

La notion nouvelle de « mise hors d'usage » a été expliquée fort complètement, exemples à l'appui, dans le rapport de la Chambre.

Un commissaire a demandé pourquoi la machine dont question à l'article 523 devait être destinée à produire de l'énergie motrice et si dès lors le texte ne s'appliquait pas aux machines produisant exclusivement de l'énergie destinée à l'éclairage.

Il en est en effet ainsi mais en fait il n'existe guère de machines destinées à produire de l'éclairage qui ne produise en même temps de l'énergie motrice.

D'autre part, sur la suggestion du Conseil d'Etat, l'article 27 de la loi du 10 mars 1925 réprimant la destruction des machines servant à la production et à la distribution de l'énergie électrique a été maintenu.

Certains commissaires ont souligné l'anomalie de la gradation des peines. Si cette observation était exacte, elle vaudrait autant pour le texte ancien que pour les textes nouveaux.

Les articles relatifs à la destruction ont été adoptés par 13 voix contre 2.

L'ensemble du projet a été adopté par 12 voix contre 2 et 1 abstention.

Le rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
C. DE BAECK.

Le Président,
H. ROLIN.